

BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INOVATSION YONDASHUV VA ZAMONAVIY O‘QITISHDA TA‘LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Qarshiyeva Go‘zal Alimardonovna,
Qashqadaryo viloyati PMM Maktabgacha,
boshlang‘ich va maxsus fan kafedrasi o‘qituvchisi

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18932881>

Anotatsiya. Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘limda innovatsion yondashuvlar va zamonaviy o‘qitish metodlari orqali ta‘lim samaradorligini oshirish masalalari keng yoritilgan. Ta‘lim jarayonida motivatsion muhit yaratish, integratsiyalangan darslar o‘tkazish, o‘quvchilarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish hamda natijalarni monitoring qilish kabi asosiy yo‘nalishlar tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va o‘yinli faoliyat vositalari orqali boshlang‘ich sinflarda ta‘lim jarayonining sifatini oshirish imkoniyatlari ko‘rsatib o‘tilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, innovatsion yondashuvlarni qo‘llash orqali o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini samarali rivojlantirish mumkin, bu esa ta‘lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta‘lim, innovatsion pedagogika, zamonaviy o‘qitish metodlari, ta‘lim samaradorligi, motivatsion muhit, integratsiya.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы повышения эффективности начального образования посредством инновационных подходов и современных методов обучения. Проанализированы ключевые направления: создание мотивационной образовательной среды, проведение интегрированных уроков, развитие навыков самостоятельной работы учащихся, укрепление сотрудничества с родителями и мониторинг результатов обучения. В статье также рассматриваются возможности повышения качества образовательного процесса в начальных классах с использованием современных педагогических технологий, интерактивных методов и игровых форм деятельности. Результаты исследования показывают, что применение инновационных подходов способствует эффективному развитию знаний, умений и компетенций учащихся, значительно повышая эффективность образовательного процесса.

Ключевые слова: начальное образование, инновационная педагогика, современные методы обучения, эффективность образования, мотивационная среда, интеграция.

Abstract. This article examines the issues of increasing the efficiency of primary education through innovative approaches and modern teaching methods. Key directions analyzed include creating a motivational learning environment, conducting integrated lessons, developing students' independent learning skills, fostering collaboration with parents, and monitoring learning outcomes. The article also highlights opportunities to enhance the quality of the educational process in primary grades using modern pedagogical technologies, interactive methods, and gamified activities. Research results indicate that the use of innovative approaches effectively develops students' knowledge, skills, and competencies, significantly improving the efficiency of the educational process.

Keywords: primary education, innovative pedagogy, modern teaching methods, educational efficiency, motivational environment, integration.

Kirish. Bugungi globallashuv davrida ta‘lim tizimining asosiy maqsadi – ijodkor, mustaqil fikrlaydigan, axborot texnologiyalaridan samarali foydalana oladigan shaxsni tarbiyalashdir. Boshlang‘ich ta‘lim bosqichi esa aynan shu sifatlarni shakllantirishda poydevor vazifasini bajaradi. Shu sababli o‘qitish jarayoniga innovatsion yondashuvni joriy etish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash o‘ta muhimdir.

Adabiyotlar tahlili. Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuv va zamonaviy o'qitish metodlarini qo'llash masalasi ko'plab pedagog olimlar tomonidan o'rganilgan. Xususan, N.To'raqulova innovatsion pedagogika va zamonaviy ta'lim texnologiyalarining o'quv jarayonidagi samaradorligini ilmiy jihatdan asoslab bergan. D.G'ulomova va M.Murodova boshlang'ich ta'lim metodikasida interaktiv usullar, o'yin texnologiyalari hamda o'quvchilarning mustaqil faoliyatini rivojlantirish muhimligini ta'kidlaydi. Shuningdek, S.Yo'ldosheva va A.A.Abduqodirov tadqiqotlarida pedagogik texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida ko'rsatib o'tilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda pedagogik tahlil, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Boshlang'ich ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar, interaktiv metodlar hamda axborot texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi ilmiy-nazariy manbalar asosida o'rganildi. Olingan natijalar asosida ta'lim samaradorligini oshirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqildi.

Tahlillar va natijalar. Innovatsion yondashuv – bu ta'lim jarayoniga yangicha qarash, ya'ni an'anaviy o'qitish usullarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirib, o'quvchilarda faol, mustaqil va ijodiy fikrlashni shakllantirishga qaratilgan yondashuvdir.

“Innovatsiya” so'zi lotincha “*innovatio*” – “yangilanish, o'zgarish kiritish” degan ma'noni bildiradi. Shu sababli innovatsion yondashuv – bu **ta'limni yangilash va takomillashtirish** demakdir.

Innovatsion yondashuvning asosiy maqsadi

O'quvchining **shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantirish;**

Ijodiy va tanqidiy fikrlashni shakllantirish;

O'qitish jarayonini **samarali, qiziqarli va interfaol** qilish;

O'quvchini **faol ishtirokchiga** aylantirish (faqat tinglovchi emas);

Axborot texnologiyalaridan unumli foydalanish orqali bilim sifatini oshirish.

Innovatsion yondashuvning asosiy tamoyillari

1. **Faollik tamoyili** – o'quvchi darsda passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchiga aylanadi.

2. **Individuallashtirish tamoyili** – har bir o'quvchining qobiliyat va ehtiyojiga mos yondashuv qo'llaniladi.

3. **Hamkorlikda o'qitish** – o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida ijodiy hamkorlik va ishonchli muloqot o'rnatiladi.

4. **Natijadorlik tamoyili** – o'qitish jarayoni aniq natija, ya'ni o'quvchining bilim, ko'nikma va kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltiriladi.

5. **Texnologiyalashtirish tamoyili** – darslarda raqamli texnologiyalar, multimedia, interaktiv platformalar va elektron ta'lim resurslari keng qo'llaniladi.

Boshlang'ich ta'limda innovatsion yondashuvning ahamiyati

Boshlang'ich sinflarda o'quvchilar hali yangi bilim olishga, mustaqil fikrlashga endi o'rganayotgan bo'ladi. Shu sababli innovatsion yondashuv:

o'quvchining **o'qishga qiziqishini kuchaytiradi;**

ko'rgazmali va interfaol usullar orqali mavzularni oson tushunishga yordam beradi;

o'quvchini **faol fikrlovchi shaxs** sifatida shakllantiradi;

dars jarayonida **motivatsiyani oshiradi;**

o'quvchilarni **ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarga** o'rgatadi.

Innovatsion yondashuvga asoslangan o'qitish usullari

Boshlang'ich ta'limda quyidagi metodlar eng samarali hisoblanadi:

"Aqliy hujum" – o'quvchilarning mustaqil fikrlashini faollashtiradi;

"Insert" – matn bilan ishlashda tahlil qilish ko'nikmasini oshiradi;

"Klaster" – mavzuni grafik tarzda umumlashtirishni o'rgatadi;

STEAM yondashuvi – fan, texnologiya, muhandislik, san'at va matematika yo'nalishlarini birlashtiradi;

O'yinli metodlar – o'quvchilarda dars jarayoniga qiziqishni kuchaytiradi;

Axborot texnologiyalari – video, animatsiya, interaktiv taqdimotlar orqali o'rganishni osonlashtiradi.

Natijada nimaga erishiladi?

Innovatsion yondashuv orqali:

O'quvchilarning **bilim sifati oshadi;**

Ular **mustaqil fikrlash va tahlil qilishni** o'rganadi;

Ijodiy salohiyat rivojlanadi;

Ta'lim jarayoni **samarali, tizimli va interaktiv** bo'ladi;

O'qituvchi va o'quvchi o'rtasida **ijobiy muhit** shakllanadi.

I. Zamonaviy o'qitish texnologiyalari va ularning o'rni

1.1. Interaktiv metodlar

Interaktiv metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi, ularning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi. Eng ko'p qo'llaniladigan interaktiv metodlar:

"Aqliy hujum" – o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi, erkin fikr bildirishga o'rgatadi.

"Klaster" – mavzuga oid tushunchalarni guruhlash va ularning o'zaro bog'liqligini aniqlash imkonini beradi.

"Insert" – matn bilan ishlashda o'quvchining tushungan, bilmagan va yangi o'rganagan qismlarini ajratishga yordam beradi.

"Sinkveyn" – mavzuni 5 satrli she'riy shaklda umumlashtirish orqali tahlil va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi.

"Baliq skeleti" (Fishbone) – muammo va uning sabab-oqibatlarini tahlil qilishda qo'llaniladi.

Bu metodlar o'quvchilarni mantiqiy, tahliliy va ijodiy fikrlashga o'rgatadi, darsni jonli, qiziqarli qiladi.

1.2. Axborot texnologiyalaridan foydalanish

Raqamli ta'lim vositalari hozirda boshlang'ich ta'limning ajralmas qismiga aylanmoqda. Multimedia, interaktiv doska, elektron darsliklar, onlayn testlar va mobil ilovalar orqali o'qitish o'quvchilarda:

- mavzuni ko'rgazmali tushunish,
- e'tiborni jamlash,
- o'zlashtirish tezligini oshirish imkonini beradi.

Masalan, **ZiyoNet**, **EduMarket**, **LearningApps**, **Kahoot**, **Google Classroom** kabi platformalar yordamida darslarni raqamli shaklda tashkil etish mumkin.

1.3. STEAM ta'lim yondashuvi

STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) – bu fanlararo integratsiyalangan yondashuv bo'lib, o'quvchilarda mantiqiy fikrlash, muammoli vaziyatlarda yechim topish, texnik va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantiradi.

Boshlang'ich sinflarda STEAM loyihalarini sodda shaklda, masalan “Qurilish materiali bilan uycha yasash”, “Robot harakati” yoki “Matematik san'at” kabi mashg'ulotlarda joriy etish mumkin.

1.4. Loyiha asosida o'qitish

Bu metodda o'quvchilar kichik guruhlarda yoki yakka tartibda amaliy loyihalarni bajaradilar. Loyiha asosida o'qitish ularni:

- mustaqil fikrlashga,
- rejalashtirish va tahlil qilishga,
- ijodkorlik va jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga o'rgatadi.

Masalan, “Tabiatni asraylik” mavzusida o'quvchilar maktab atrofiga g'amxo'rlik qilish loyihasini amalga oshirishi mumkin.

2.5. O'yin texnologiyalari

Boshlang'ich ta'limda o'yin faoliyati o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos, tabiiy o'rganish shaklidir. **Didaktik o'yinlar**, **rol o'yinlari**, **musobaqa o'yinlari** orqali o'quvchilarning e'tibori, tafakkuri va eslab qolish qobiliyati rivojlanadi.

O'yin orqali o'rganish dars jarayonini qiziqarli qiladi, shu bilan birga bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

2. O'qituvchining innovatsion faoliyati

Zamonaviy o'qituvchi – bu yangi g'oyalarni izlaydigan, o'z ustida doim ishlaydigan, axborot texnologiyalarini biladigan va o'quvchilarning psixologik xususiyatlarini hisobga oluvchi pedagogdir.

- O'qituvchining asosiy vazifalari:
- innovatsion darslarni loyihalash;
- o'quvchilarning o'rganish uslublarini aniqlash;

interfaol muhit yaratish;
o‘z faoliyatini tahlil qilish (refleksiya).

3. Ta‘lim samaradorligini oshirish yo‘llari

1. **Darsda motivatsion muhit yaratish;**
2. **Integratsiyalangan darslar o‘tkazish;**
3. **O‘quvchilarning mustaqil ishlashini rag‘batlantirish;**
4. **Ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish;**
5. **Natijalarni tahlil qilib, o‘qitish sifatini monitoring qilish.**

Boshlang‘ich ta‘limda innovatsion yondashuvlarni joriy etish – bu shunchaki yangi texnika yoki metod emas, balki o‘qitish falsafasining o‘zgarishidir. Zamonaviy pedagog o‘quvchini markazga qo‘ygan holda, ularning tafakkuri, qobiliyati va ijodiy salohiyatini ochish imkonini yaratadi. Innovatsion o‘qitish natijasida o‘quvchi **bilimni o‘zlashtiruvchi emas, uni izlab topuvchi va qo‘llay oluvchi shaxsga** aylanadi.

Shu tariqa, boshlang‘ich ta‘limda innovatsion va zamonaviy metodlardan foydalanish – ta‘lim samaradorligini oshirishning eng muhim omilidir.

II. Axborot texnologiyalaridan foydalanish

Zamonaviy jamiyatning tez sur‘atlarda rivojlanishi, raqamli texnologiyalarning hayotimizning barcha jabhalariga kirib kelishi ta‘lim tizimini ham tubdan o‘zgartirmoqda. Shu sababli, boshlang‘ich ta‘limda **axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT)** samarali foydalanish – bu nafaqat o‘qitishning qulay shakli, balki o‘quvchilarning zamonaviy hayotga moslashuvini ta‘minlovchi muhim vositadir.

Axborot texnologiyalari yordamida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarda:

- vizual va eshitish orqali idrok etishni** kuchaytiradi;
- mavzularni **ko‘rgazmali va qiziqarli tarzda** o‘rganish imkonini beradi;
- diqqatni jamlash va eslab qolish qobiliyatini** oshiradi;
- mustaqil izlanish, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

AKT vositalari yordamida o‘quvchi o‘zining **individualligini namoyon etadi**, o‘qituvchi esa o‘quv jarayonini **boshqaruvchi va yo‘naltiruvchi** sifatida ishtirok etadi.

Axborot texnologiyalarining ta‘limdagi turlari va imkoniyatlari

1. **Multimedia vositalari.** Multimedia darslarida matn, rasm, tovush, animatsiya va video birgalikda qo‘llaniladi. Bu o‘quvchilarda o‘rganilayotgan mavzuga nisbatan chuqurroq tushuncha hosil qiladi. Masalan, “Tabiatshunoslik” fanida jonivorlar hayotiga oid videoroliklarni namoyish etish orqali o‘quvchilar mavzuni nafaqat eshitadi, balki ko‘radi ham – bu esa **ko‘p kanalli o‘rganishni** ta‘minlaydi.

2. **Interaktiv doska va raqamli taqdimotlar.** Interaktiv doska yordamida dars jarayonini jonlantirish, masalalar yechimini bosqichma-bosqich ko‘rsatish, o‘quvchilarning javoblarini real vaqt rejimida baholash imkoniyati mavjud.

Misol uchun, matematika darslarida interaktiv doska orqali “**raqamli o‘yinlar**”, **matematik viktorinalar** tashkil etish mumkin. Bu usul o‘quvchilarni faol ishtirok etishga, o‘z fikrini erkin ifodalashga undaydi.

3. **Elektron darsliklar va onlayn ta‘lim resurslari.** Elektron darsliklar o‘quvchilarga istalgan paytda, istalgan joyda mustaqil o‘qish imkonini beradi. Ular multimedia elementlari bilan boyitilgan bo‘lib, an‘anaviy darslikka nisbatan **interfaol, qulay va zamonaviydir.** Masalan, O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta‘limi vazirligi tomonidan yaratilgan “**ZiyoNet**”, “**EduMarket**” kabi platformalarda o‘quvchilar uchun turli fanlardan elektron darsliklar, testlar, videodarslar joylashtirilgan. Bu resurslar o‘qituvchilarga ham, o‘quvchilarga ham katta qulaylik yaratadi.

4. **Onlayn o‘qitish va masofaviy ta‘lim platformalari** So‘nggi yillarda **LearningApps, Kahoot, Quizizz, Google Classroom, Moodle** kabi onlayn platformalar keng qo‘llanilmoqda. Ular yordamida:

o‘qituvchi testlar, mashqlar, so‘rovlar yaratadi;
o‘quvchilarning natijalarini real vaqt rejimida kuzatadi;
interaktiv o‘yin shaklidagi topshiriqlar orqali bilimni mustahkamlaydi.
Ayniqsa, **Kahoot** va **LearningApps** o‘yin asosidagi o‘rganish usuli sifatida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining qiziqishini kuchaytiradi.

5. **Mobil ilovalar va raqamli o‘yinlar.** Hozirda ta‘limiy mobil dasturlar (masalan, “**Duolingo Kids**”, “**ABC Kids**”, “**Math Games**”) o‘quvchilarga o‘yin tarzida o‘rganish imkonini beradi. Bu metod o‘quvchini **rag‘batlantiruvchi, mustaqil ta‘lim oluvchi shaxsga** aylantiradi.

Axborot texnologiyalarining afzalliklari

Ta‘lim jarayoni **interfaol va individual** tus oladi;
O‘quvchilarning **axborot madaniyati** shakllanadi;
Vaqt va resurslardan samarali foydalanish imkoniyati yaratiladi;
O‘quvchilarning **ijodiy faolligi** ortadi;
Ta‘limda **natijadorlik va monitoring tizimi** yo‘lga qo‘yiladi.

Masalan, o‘quvchilarning har bir darsdagi ishtiroki, test natijalari va faoliyati onlayn tarzda qayd etilib, ularning rivojlanish dinamikasini kuzatish osonlashadi.

Pedagogik sharoitlar va ehtiyot choralar

Axborot texnologiyalarini samarali qo‘llash uchun o‘qituvchi quyidagi shartlarga amal qilishi lozim:

texnik vositalarni puxta bilish va ulardan to‘g‘ri foydalanish;
o‘quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olish (ko‘zni zo‘riqtirmaslik, ekran oldida vaqtni cheklash);
har bir raqamli faoliyatni **maqsadli pedagogik natijaga** yo‘naltirish;
texnologiyalarni **o‘yin, ijod va muloqot** bilan uyg‘unlashtirish

III. Ta‘lim samaradorligini oshirish yo‘llari

Ta'lim samaradorligini oshirish – bu o'quv jarayonining sifatini, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini, mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatini rivojlantirishga yo'naltirilgan uzluksiz jarayondir. Boshlang'ich ta'limda bu jarayon ayniqsa muhimdir, chunki o'quvchilar ilk marta o'quv faoliyatining mohiyatini anglab, o'rganishga bo'lgan ichki motivatsiyasini shakllantiradi.

Boshlang'ich sinflarda ta'lim samaradorligini oshirish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi mumkin:

1. Darsda motivatsion muhit yaratish

O'quvchilarni o'qishga undovchi ichki va tashqi motivlar ta'lim jarayonining harakatlantiruvchi kuchidir. O'qituvchi dars jarayonida **“o'rganishga qiziqish”**, **“bilishga ehtiyoj”**, **“muvaffaqiyatga erishish”** kabi ichki motivlarni shakllantira olishi lozim.

Motivatsion muhit yaratishning samarali usullari:

O'yinli yondashuv: o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos didaktik o'yinlardan foydalanish. Masalan, “Bilim poygasi”, “Eng topqir o'quvchi”, “Savol-javob zanjiri” kabi musobaqalar o'quvchilarni faollikka chorlaydi.

Rag'bat tizimi: o'quvchining kichik yutug'ini ham e'tirof etish, og'zaki maqtoov, yulduzcha yoki ball tizimidan foydalanish.

Real hayot bilan bog'lash: dars mazmunini o'quvchilarning kundalik hayoti bilan bog'lash orqali mavzuni yanada tushunarli va qiziqarli qilish.

Motivatsion muhitda o'quvchi o'zini muvaffaqiyatli, qadrlangan va erkin his qiladi. Bu esa o'z navbatida ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

2. Integratsiyalangan darslar o'tkazish

Integratsiya – bu turli fanlar, g'oyalar, ko'nikmalar va faoliyat turlarini birlashtirish orqali yaxlit ta'lim jarayonini tashkil etishdir. Boshlang'ich ta'limda integratsiyalangan darslar o'quvchilar tafakkurining kengayishiga, fanlararo bog'liqlikni anglashiga yordam beradi.

Misol sifatida:

“Tabiatshunoslik + Matematika” – hayvonlar sonini sanash, o'lchash, solishtirish orqali amaliy misollar yechish;

“Ona tili + Tasviriy san'at” – o'qilgan matn asosida rasm chizish yoki hikoya yaratish;

“Texnologiya + Atrof-muhit” – chiqindilarni qayta ishlash loyihasi orqali ekologik madaniyatni o'rganish.

Bunday darslarda o'quvchi bir vaqtning o'zida bir necha kompetensiyani egallaydi, bu esa bilimlarning mustahkamlanishiga va ularni amaliyotda qo'llay olishiga yordam beradi.

3. O'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantirish

Samarali ta'limning muhim mezonlaridan biri – o'quvchining **mustaqil fikrlash** va **mustaqil o'rganish** qobiliyatini rivojlantirishdir. Boshlang'ich sinfda bu ko'nikmalarni shakllantirish uchun quyidagi usullar tavsiya etiladi:

Kichik guruhli topshiriqlar – o'quvchilar jamoada muammoni hal etish orqali bir-biridan o'rganadi;

Ijodiy topshiriqlar – hikoya yozish, rasm chizish, tajriba o‘tkazish kabi mashg‘ulotlar orqali o‘quvchi o‘z fikrini mustaqil ifodalaydi;

Tadqiqotga yo‘naltirilgan o‘qitish – “Nega?”, “Qanday qilib?”, “Agar shunday bo‘lsa nima bo‘ladi?” kabi savollar orqali o‘quvchilarning ilmiy izlanish ruhini uyg‘otish;

Portfel (portfolio) usuli – o‘quvchining yutuqlarini tizimli ravishda jamlab, o‘z rivojlanishini kuzatish imkonini yaratish.

Mustaqil o‘qish o‘quvchini passiv tinglovchidan faol subyektga aylantiradi, ya‘ni u bilimni tayyor shaklda emas, balki izlanish jarayonida o‘zlashtiradi.

4. Ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish

Boshlang‘ich ta‘limning muvaffaqiyati ko‘p jihatdan o‘quvchi, o‘qituvchi va ota-ona o‘rtasidagi **hamkorlik uchburchagiga** bog‘liqdir. Ota-onalar o‘z farzandining ta‘lim jarayonidagi faol ishtirokchisi bo‘lishi kerak.

Hamkorlikni kuchaytirishning samarali shakllari:

Ochiq darslar va ota-onalar klublari – ota-onalarga dars jarayoni va zamonaviy metodlarni amalda ko‘rsatish;

Oilaviy loyihalar – masalan, “Mening oilamda o‘qish madaniyati”, “Bizning oilaviy daraxtimiz” kabi topshiriqlar orqali oilaning ta‘lim jarayonidagi rolini oshirish;

Elektron aloqa vositalari – onlayn platformalar (Telegram, Google Classroom, EduMarket) orqali o‘qituvchi-ota-ona muloqotini tez va samarali yo‘lga qo‘yish.

Ota-onaning qo‘llab-quvvatlovi o‘quvchida o‘rganishga bo‘lgan ijobiy munosabatni kuchaytiradi, bu esa darsda faol ishtirok va yuqori natijaga olib keladi.

5. Natijalarni tahlil qilib, o‘qitish sifatini monitoring qilish

Samarali ta‘lim uchun o‘qituvchi o‘quvchilarning rivojlanish darajasini muntazam ravishda tahlil qilib borishi zarur. Monitoring tizimi o‘qituvchiga **dars jarayonining natijasini o‘lchash, muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish** imkonini beradi.

Monitoring quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

Diagnostik testlar – bilim darajasini o‘lchash;

Kuzatuv va suhbat – o‘quvchining ijtimoiy, kommunikativ va shaxsiy rivojlanishini baholash;

Portfolio tahlili – o‘quvchining shaxsiy yutuqlarini o‘rganish;

Refleksiya – o‘quvchi o‘z faoliyatini tahlil qiladi, o‘qituvchi esa shu asosda keyingi bosqichni rejalashtiradi.

Monitoring natijalari asosida o‘qituvchi o‘z metodikasini takomillashtiradi, individual yondashuvni kuchaytiradi va shu orqali ta‘lim samaradorligini izchil oshiradi.

Xulosa. Ta‘lim samaradorligini oshirish – bu o‘qituvchining faqat yangi metodlarni qo‘llashi emas, balki o‘quvchining shaxsini har tomonlama rivojlantirish, o‘rganishdan zavq olish muhitini yaratish, oilaviy va ijtimoiy omillarni uyg‘unlashtirishni talab etadi.

Zamonaviy boshlang‘ich ta‘limda samaradorlikni ta‘minlash uchun:

innovatsion texnologiyalarni joriy etish,

**motivatsion muhitni yaratish,
hamkorlik va integratsiyani yo‘lga qo‘yish,
natijalarni tahlil qilish tizimini shakllantirish** – eng muhim shartlardir.

Shunday yondashuv natijasida ta’lim jarayoni mexanik bilim berishdan chiqib, **shaxsni rivojlantirish, tafakkurni kengaytirish va ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyalarini shakllantirish** bosqichiga ko‘tariladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta’lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ–4884-son qarori. – Toshkent, 2020 y.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi, 2020 y.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi “Xalq ta’limi tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF–5712-son Farmoni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Umumiy o‘rta ta’lim to‘g‘risidagi nizom” haqidagi qarori. – Toshkent, 2021 y.
5. To‘raqulova, N. (2021). *Innovatsion pedagogika va zamonaviy ta’lim texnologiyalari*. – Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
6. G‘ulomova, D., & Murodova, M. (2020). *Boshlang‘ich ta’lim metodikasi*. – Toshkent: TDPU nashriyoti.
7. Yo‘ldosheva, S. (2019). *Pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlar*. – Toshkent: Iqtisod-moliya.
8. Abduqodirov, A. A. (2018). *Pedagogik innovatsiyalar va ta’lim menejmenti*. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti.
9. Qosimova, M. (2021). *Boshlang‘ich ta’limda innovatsion metodlardan foydalanish yo‘llari*. – Samarqand: SamDU matbaa.

NOKIS MAMLEKETLIK
PEDAGOGIKALIQ INSTITUTI
NMPPI
1984